

Otto Böhtlingk & Rudolph Roth: Sanskrit-Wörterbuch, Part 1, Petersburg 1855

उर्ध्वसु adj. P. 5, 4, 130. 1) = उर्ध्वानु 1: उर्ध्वसुनवान् यजति ÇIKH. Çn. 3, 8, 23. — 2) = उर्ध्वानु 2. AK. 2, 6, 1, 47. H. 433.
उर्ध्वतिलकिन् (von उ० + तिलक) adj. mit einem senkrecht stehenden Sectenzeichen (auf der Stirn) versehen Gel. Anz. d. k. b. Ak. d. Ww. 1844, No. 72, p. 383.
उर्ध्वथा (von उर्ध्व) adv. aufwärts, aufgerichtet: उर्ध्वथा भून् RV. 10, 23, 1. SV.: उर्ध्वथा.
उर्ध्वदंष्ट्रकिण (उ० + दं० - के०) m. ein Bein. Çiva's MBh. 12, 10359 (०दंष्ट्रकिण).
उर्ध्वदेव (उ० + दे०) m. ein Bein. Vishnu's ÇABDAR. im ÇKDr.
उर्ध्वदेह (उर्ध्व aufwärts gegangen, verstorben + देह) n. Todtencere-
monie: अस्या (गङ्गायां) तु तावदिच्छामि स्वर्गतस्य मक्षीयते: । उर्ध्वदेहनि-
मित्तार्थमहं दातुं बलाञ्जलिम् ॥ R. GORR. 2, 90, 37. Vgl. और्ध्वदेह (wie SCHL.
an dieser Stelle hat) und और्ध्वदेहिक.

उर्ध्वनभस् (उ० + न०) adj. in Wolkenhöhe befindlich: मारुत VS. 6, 16.
उर्ध्वम P. 4, 3, 60, Kâr. adj. in die Höhe gehend, nach oben gerich-
tet TRIK. 3, 1, 4. H. 492. — Vielleicht falsche Lesart für उर्ध्वगम, wie
ÇKDr. vermuthet.

उर्ध्वपथ (उ० + प०) m. die höhere Region, die Luft: मुहुर्ध्वपथं गवा
पपात वसुधा ततः R. 4, 44, 26.

उर्ध्वपात्र (उ० + पा०) n. Opfergefäß JĀG. 1, 182.

उर्ध्वपाद (उ० + पाद) 1) adj. die Füße in die Höhe haltend R. 3, 36,
18. — 2) m. ein best. fabelhaftes Thier mit acht Beinen (शरम) ÇABDAR.
im ÇKDr. Vgl. उत्पादक 2.

उर्ध्वपुण्ड्र (उ० + पु०) m. eine auf der Stirn eines Brahmanen mit
Sandel u. s. w. senkrecht gezogene Linie BRAHMĀNDA-P. im ĀHNİKAT.
ÇKDr. ०पुण्ड्रक dass. DhĀRTAS. 70, 11.

उर्ध्वपूरम् (उ० + absol. von पूर) adv. so dass es bis oben voll wird P.
3, 4, 44. पूर्यति Sch.

उर्ध्वपिम्भि (उ० + पृ०) adj. nach oben zu gesprengelt VS. 24, 4.

उर्ध्ववर्हिस् (उ० + व०) adj. über der Streubefindlich: पितरः VS. 38, 15.

उर्ध्ववाल (उ० + वा०) adj. f. या dessen Haar nach oben geht: तां ह-
विं परिदधीतोर्ध्ववालाम् Pār. GĀH. 3, 12.

उर्ध्वबाहु (उ० + बा०) 1) adj. der die Arme erhoben hat: यावान्पुरुष
उर्ध्वबाहुः TS. 5, 2, 5, 1. ÇAT. Br. 5, 4, 1, 17. KĀTJ. Çr. 16, 3, 8, 7, 32. SUND.
1, 10. Viçv. 13, 23. Bhāg. P. 7, 3, 2. — 2) m. N. pr. einer der 7 Rshi
im 3ten Manvantara HARIV. 431. Bhāg. P. 8, 3, 3. einer von den 7 Rshi
des Südens MBh. 13, 7112. einer der 7 Söhne Vasishṭha's VP. 83.

उर्ध्ववृद्ध (उ० + वृ०) adj. dessen Boden oben ist: चमस AV. 10, 8, 9.
NIR. 12, 38. ÇAT. Br. 14, 3, 2, 4, 3.

उर्ध्ववृत्ती (उ० + वृ०) f. N. eines Metrums RV. Prāt. 16, 33 bei Roth,
NIR. XI.

उर्ध्वभाग (उ० + भा०) m. der obere Theil P. 1, 2, 29, Sch. der hinter
Etwas (abl.) gelegene Theil (eines Wortes) 5, 3, 83, Sch.

उर्ध्वभान् (उ० + भा०) am Oberen Theilhabend, Bez. einer Form von
Agni MBh. 3, 11149.

उर्ध्वमन्थिन् (उ० + म० Butterstößel, d. i. penis) adj. = उर्ध्वरेतम्
Bhāg. P. 5, 3, 20 ०मन्थिनाम्.

उर्ध्वमान (उ० + मा०) n. Höhenmaass P. 5, 2, 37, Vārt. 1. 5, 1, 19, Kâr.

उर्ध्वमापु (उ० + मा०) adj. Gebrüll erhebend AV. 5, 20, 4.

उर्ध्वमारुत (उ० + मा०) m. Andrang des Windes (in medic. Sinne)
nach oben Suçr. 2, 4, 16. Ver. 17, 6.

उर्ध्वमुख (उ० + मु०) adj. dessen Mund, Oeffnung nach oben gekehrt
ist; nach oben gerichtet: उर्ध्वमुख एव घटादिवर्षोदकादिना पूर्णा भवति
SIDDH. K. zu P. 3, 4, 44. (धनस्य) अस्याञ्जलावृत्त्यावृद्धिमायुर्वर्चकौ
H. 780. उर्ध्वमुखिर्मयूतैः KUMĀRAS. 1, 16. पत्रिभिः RĀGH. 3, 37.

उर्ध्वमौहार्तिक (von उर्ध्व + मुहूर्त) adj. was nach einer kurzen Weile
geschieht P. 3, 3, 9, 164.

उर्ध्वरेतम् (उ० + रे०) 1) adj. dessen Same oben bleibt, sich des Bei-
schlafs enthaltend, keusch: ऋषीणामूर्ध्वरेतसाम् MBh. 2, 470. R. 4, 34, 38.
3, 39, 31. 4, 44, 39. KATHĀS. 20, 61. von Frauen HARIV. 949. — 2) m. ein
Bein. Çiva's TRIK. 1, 1, 48. MBh. 13, 1160. उर्ध्वनयद्वेतो वृषभवाकूनः ॥
उर्ध्वरेताः समभवत्ततः प्रभृति चापि सः ॥ 4004. Bhishma's ÇKDr.

उर्ध्वरोमन् (उ० + रो०) 1) adj. dessen Haare auf dem Körper in die
Höhe stehen MBh. 13, 3399. Bhāg. P. 6, 1, 28. — 2) m. N. pr. eines Ber-
ges Bhāg. P. 5, 20, 15.

उर्ध्वलिङ्ग (उ० + लि०) m. ein Bein. Çiva's (erecto pene) H. 196.
MBh. 13, 1160.

उर्ध्वलोक (उ० + लो०) m. die obere Welt, der Himmel H. 87. Vop. 3, 5.

उर्ध्ववर्त्मन् (उ० + व०) m. = उर्ध्वपथ WILS.

उर्ध्ववात (उ० + वा०) m. = उर्ध्वमारुत Suçr. 2, 234, 13. 313, 12.

उर्ध्ववृत्त (उ० + वृत् von वृत्) adj. oben —, über die Schulter getragen:
कार्याममुपवीतं स्याद्विप्रस्योर्ध्ववृत्तं त्रिवृन् M. 2, 44.

उर्ध्वशायिन् (उ० + शा०) m. ein Bein. Çiva's (aufrecht schlafend)
MBh. 13, 1160.

उर्ध्वशोधन (उ० + शो०) n. das Entleeren von oben, Vomiren WILS.

उर्ध्वशोपम् (उर्ध्व + absol. von शुष्प) adv. so dass es oben trocken wird
P. 3, 4, 44. शुष्प्यति Sch.

उर्ध्वसान (von उर्ध्व) adj. sich erhebend, sich aufrichtend: स दुर्हणे
मनुष्य उर्ध्वसान आ सविषदर्शमानाय शरम् RV. 10, 99, 7. Das suff. सान
ist in स + सान zu zerlegen: स ist wohl Charakter des desider., सान
die End. des partic.; vgl. शयिषाण. In diesem Falle, aber nicht bei श-
यिषाण, könnte auch ein suff. असान, welches AUFRECHT in Z. f. vgl.
Spr. 2, 130. fg. bespricht, angenommen werden.

उर्ध्वसानु (उ० + सा०) adj. den Nacken emporreckend, — hochtragend;
vom Ross RV. 1, 132, 3.

उर्ध्वस्थिति (उ० + स्थि०) f. das in-die-Höhe-Stehen, Bäumen der
Pferde (पुरुषक) TRIK. 2, 8, 45. = अश्वस्य पृष्ठस्थानम् ÇKDr. a horse's
back, the part where the rider sits WILS.

उर्ध्वस्रोतम् (उ० + स्रो०) adj. dessen Lebensstrom, Laufbahn sich in
die Höhe biegt MBh. 14, 1054 (०स्रोतम्). — Vgl. उत्स्रोतम् Bhāg. P. 3.
10, 18 und और्ध्वस्रोतमिक.

उर्ध्वयान (उ० + य०) m. pl. N. einer Kaste im Plakshadvīpa Bhāg.
P. 5, 20, 4.

उर्ध्ववर्त (उ० + या०) m. TRIK. 2, 8, 45 im Inhaltsverz. zur Erkl. von
उर्ध्वस्थिति.